

- Väitöstutkimus lähtökohtana:

Työnohjaus – luottamukseen perustuva praxis

Ohjauksen elementit ohjattavan toimijuuden kehittämisen mahdollistajina

(Ikonen 2020 / Helsingin yliopisto / teologinen tiedekunta / sosiaalietikka / Helda)

- Oletukset esityksessä:

1) Tutkimus voi selventää ja käsitteellistää koronatilanteessa kokemaamme tunnetta opettajan työn laadun huonontumisesta

2) Työ laadun huonontumisen kokemus kytkeytyy luottamuksellisen yhteistoiminnan / vuorovaikutuksen heikentymiseen (ohjauksen / opetuksen / auttamisen rakennetekijät esim. elementit / fundamentaaliset normit, praxis huonontuivat)

3) Koronakokemuksemme ja elementtien tarkastelu yhdessä auttaa huomioimaan kokonaisvaltaisemmin opetuksen onnistumisen ydintekijöitä ja tehostamaan niitä jatkossa

Miksi ohjaajia koskeva tutkimus soveltuu myös opettajan työn tarkasteluun?

- Opetus nähtävissä ohjaamisena? (ajoittain aktiivista / passiivista, suoraa / epäsuoraa ja tilaa antavaa, sisältöjen tuputtamista / opiskelijan oivalluttamista)
- Opetus nähtävissä ohjaavana auttamisena? (pyritään mahdollistamaan oppijan toimijuuden kasvaminen / autetaan häntä tekemään itse työ / oppija hyödyntää parhaimmillaan tarjottuja mahdollisuuksia lisätä toimintansa edellytyksiä / kasvattaa sisäisiä resursseja esim. tietoja, taitoja)
- Opetus nähtävissä luottamukseen perustuvana yhteistoimintana? (oppijaa ei pakolla voi itse saada auttamaan itseään / toimimaan sisäisestä motivaatiosta käsin. Oppijassa tulisi syntyä tunne, että opettajan intressit ja hänen omat intressinsä ovat jotenkin kietoutuneet toisiinsa. *”Opettaja on kiinnostunut minusta eikä hylkää minua, vaan hän auttaa minua saavuttamaan minulle tärkeitä asioita nyt ja myös jatkossa, voimme olla eri mieltä, opettaja ymmärtää kuitenkin minua”*)
- läsnäoleva / osallistava ja luottamukseen perustuva toiminta toteuttaa edellistä lähtö-kohtaa. Auttavan ohjauksen rakenne myös mahdollistaa tätä

Mitkä ovat luottamuksellisen yhteistoiminnan (auttavan ohjauksen) mahdollistavat vakioiset tekijät?

Auttavan ohjaustoiminnan fundamentaaliset normit (opettaja):

- 1) Kohdista ohjaus ohjattavan (oppijan) toimintaan ja toimintaympäristöön
- 2) Aseta ohjattava (oppija) etusijalle
- 3) Keskity tutkimaan ohjattavan (oppijan) toimijuutta
- 4) Tavoittele toiminnallasi sitä, että ohjattavan (oppijan) toimijuus kehittyy ja hän oppii työskentelystä

Rakenteen luominen ja ylläpito (opettaja)

- Ohjauksen vakioiset peruselementit
- Erilaiset tekniikat

OHJAUKSEN (opetuksen) YHTEISTOIMINTAYMPÄRISTÖ ELEMENTTEINEEN (PRAKSIS)

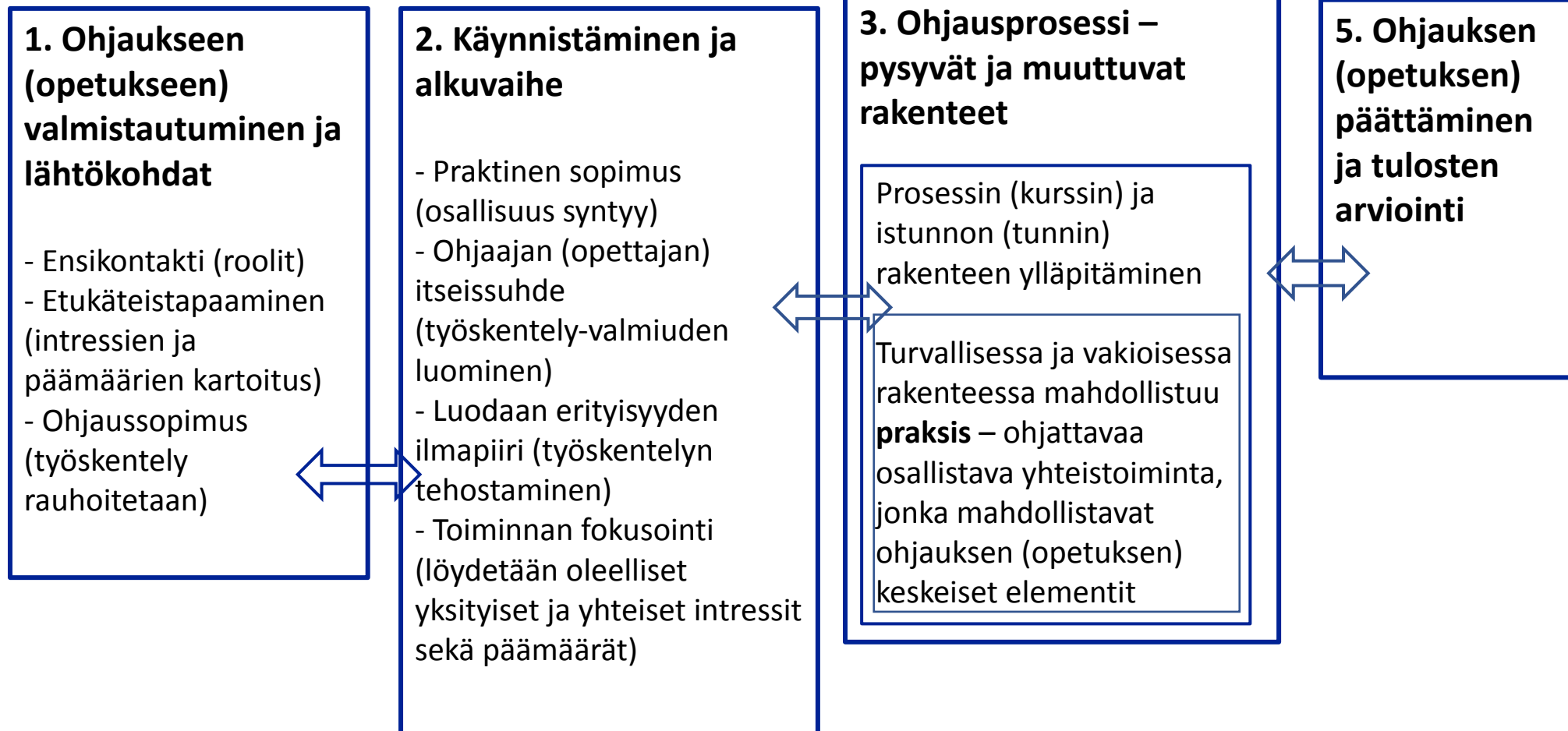
- A (ope) valmistautuu B:tä (oppija) osallistavaan yhteistoimintaan luoden itselleen toimintaedellytyksiä
- A mahdollistaa luottamuksen, turvallisuuden ja dialogisuuden
 - A mahdollistaa B:n itseilmaisua ja ylläpitää sitä
 - A mahdollistaa tutkivan vuorovaikutuksen ja ylläpitää sitä
 - A auttaa B:tä hyödyntämään vuorovaikutusta ja oppimaan

OHJATTAVALLE (oppija) MERKITTÄVÄ YHTEISTOIMINNAN YMPÄRISTÖ

- (esimerkiksi opiskeluympäristö, koti, harrastukset, työ)

Kaikenlaisen ohjauksen vakioiset rakenne-elementit

Korona heikensi monia opetuksen onnistumisen mahdollistajia – luottamuksellinen yhteistyö ontui

- **Auttavan ohjaustoiminnan fundamentaalisten normien toteuttaminen vaikeutui:** Missä oppija oikein on? Mitä hän jossakin tekee? Hän ei ehdi olemaan etusijalla, koska sähellän tekniikan kanssa... En näe oppijan toimintaa...en voi oikein edistää mitään...mitä hänen tulisi nyt esim. Teams-työskentelystä omaksua?
- **Opetuksen rakenteen luominen ja ylläpito vaikeutui:** Tunnille tulee tylsä ja toistuva rakenne... Mistä kaikesta tulee sopia ja miten voin valvoa sovittuun sitoutumista?
- **Luokkavuorovaikutukseen koulutetun opettajan keinot ja mene-telmät haalistuivat:** Etätyöskentelyn rakenne ei mahdollista kunnolla praksista...ei ole tuntua yhdessä tekemisestä... Miten oppija voi nyt osallistua aktiivisesti? Ei ilmeitä, ei eleitä... Mihin opettajana reagoisin ja miten suuntaisin toimintaani ja yhteistoimintaa?

Korona heikensi monia opetuksen onnistumisen mahdollistajia – luottamuksellinen yhteistyö ontui

- Opettajan henkinen valmistautuminen opetustuokioihin hankaloitui: Kotipuuhista etätunnille? Opettajan roolia tukevat toistuvat keinot tuntuvat puuttuvan ja heikkenevän. Vapaa-ajan ja työn raja sekä identiteettien (äiti, opettaja) rajapinnat tuntuvat hämärtyvän...
- Luottamusta, turvallisuutta ja dialogia ei voinut kunnolla rakentaa: etätunnilla oppija ei ilmaise itseään... kamera ja mikrofoni ovat pois päältä. Pakottaminen avaamaan ne lukkiuttaa tilannetta ja vie luottamukselta perustaa
- Opettaja ei kunnolla pystynyt saamaan aikaan oppijan itseilmaisua ja ylläpitämään sitä. Ohentunut oppilaantuntemus vei luottamukselta perustaa: Opettajana en tiedä, mitkä asiat oppijalle ovat tärkeitä, hän ei kerro mitään... en voi reagoida ajantasaisesti häneen... (intressit jäävät näkemättä / kietoutumatta, päämäärät ja niitä tavoittelevat keinot epäselviksi)

- Luokkahuoneessa osallistava ja refleктоiva tutkiva opettajuus ei nyt kunnolla mahdollistunut: en tiennyt, mitä oppija mahtoi asioista ajatella:

Ilmaantuvia yhteistoiminnan / yksin toimimisen esteitä on hankala selvittää ja ratkaista etäyhteyden välityksellä □ epäluottamus. Negatiiviset kehityskulut saattavat jatkua ja syventyä.

Opettaja ei kykene oppijan palautteen heikennyttyä kunnolla auttamaan häntä esillä olleiden asioiden hyödyntämisessä ja niiden siirtämisessä osaksi omaa elämäänsä ja toimintaansa. Oppimistilanteiden kokemuksista voi reflektiolla syntyä tietoa. Opettajan on etänä hankala edistää reflektiota.

Korona peilinä – mikä työssäni tärkeää?

Suoraviivaista pakottamista vai luottamuksen varassa myötätuulessa seilaamista?

- Miten olla entistä enemmän oppijakeskeisempi?
- Miten luoda sellainen toiminnan rakenne, joka olisi tarpeeksi turvallinen ja myös tarpeeksi tilaa antava? (heittäytyminen, itseilmaisuus, keskinäinen tieto toisista, luottamus)
- Millaista henkistä valmistautumista opettaja tarvitsee siirtyessään työtilanteeseen / osallistavaan kohtaamiseen, praksikseen? (läsnäolo)
- Miten mahdollistaa yhä enemmän dialogisuutta, turvallisuutta ja kuinka mahdollistaa luottamuksen rakentuminen? (ollaan samalla puolella, vaikka ei useinkaan samaa mieltä / opettajan motto: ”kuulen ennen kuin puhun”?)
- Miten oppijan saisi ilmaisemaan itseään omista lähtökohdistaan käsin ja ylläpitämään ilmaisuaan sekä pohtimaan itseään / itseä osana ryhmää? (tarvitaan jaettavaa tietoa luottamuksen mahdollistumisessa)
- Miten voisin auttaa oppijaa hyödyntämään vuorovaikutuksessa saatuja kokemuksia? (reflektiotilaa / ajattelunvapautta tarpeeksi)

Kiitos (:

